

Mean & lean

drs. F. Matser – kolonel van de militair psychologische en sociologische dienst

Het was dinsdag en het Politiek Beraad vergaderde om twee uur. De secretaris haastte zich om de laatste voorbereidingen te treffen, want de minister van militaire coördinatie wenste dat elke vergadering stipt op tijd begon. En als ambtelijk secretaris van het beraad, rustte die verantwoordelijkheid op hem. De koffie, de frisdrank, de stukken en de geluidsinstallatie, alles moest klaar zijn. Persoonlijk vond hij dat het een stuk overzichtelijker was geworden in de afgelopen tien jaar.

Het was allemaal begonnen met het privatiseren van de Defensie Materieel Organisatie in 2011. Het overnemen van alle verwerving, onderhoud en beheer door Joep van de Nieuwenhuizen was voor iedereen, behalve de insiders op het ministerie, een grote verassing geweest. Na Joeps succesvolle zakelijke *comeback*, in 2009, was dat echter een logisch stap. Immers, in de kabinetsbegroting van 2010 was *outsourcing security* hét thema geweest.

De Koninklijke Marechaussee was samen met de politie in dat zelfde jaar in een *package deal lock-stock & barrel* verkocht aan Securicor NV voor 4,7 miljard euro, waardoor het kabinet de gaten in de begroting in 2012 had kunnen dichten. Zo was op briljante wijze voorkomen dat Nederland uit de eurozone zou worden gestoten. En dat alles was slechts een voorbode van de nieuwe tijd, waarin tussen overheidsdiensten en het bedrijfsleven werd gezocht naar nieuwe vormen van synergie. In 2011 was bovendien de nieuwe Defensienota uitgekomen: 'slagvaardig en betaalbaar' was het pakkende motto.

In 2012 was, als eerste operationele onderdeel, de luchtmacht aan een Operationele Competitieve Dienstverleningstoets (OCDV) onderworpen. En wat bleek: met nog maar twintig *extra lifetime*

improved F-16's en maar liefst acht andere typen vliegtuigen en helikopters, waren ze veel te duur. Vooral hun logistieke ondersteuning stond in geen enkele relatie tot de gewenste *output*.

Volgens de regels van de openbare aanbesteding werd een *Standard Level Agreement* (SLA) met de Amerikaanse luchtmacht afgesloten. Vijftig piloten en 200 man technisch personeel werden overgenomen. De rest van het luchtmachtpersoneel was door de Defensie Externe Bemiddelings Organisatie (DEBO) *ge-outplaced*. Het luchttransport werd *ge-outsourced* naar New Dutchbird Cargo. De verkoop van alle luchtmachtbases leverde voldoende op om de Rijksbegroting in 2014 weer in evenwicht te brengen. 'Met deze maatregelen was voor de komende jaren een hoogwaardige en flexibel luchtsteun voor minimale kosten gegarandeerd', stond er vol trots in de Defensiebegroting van 2013.

De landmacht was in 2015 aan de beurt geweest. Uit een door het Europese Parlement uitgevoerde *benchmark* met 34 Aziatische en Afrikaanse legers bleek dat de integrale kostprijs voor een landmachtmilitair in Nederland ruim 32,4 procent boven het gemiddelde lag, met een uitschieter voor de officieren die 43,1 procent boven de norm lagen! En dat ondanks dat de opleiding aan de HDO (het vroegere KMA en KIM) tussen 2008 en 2012 gefaseerd was teruggebracht tot zeven maanden en grotendeels was uitbesteed aan de Hogeschool 'In Holland'.

Het migratieplan *Just-in-time-Defense* had deze grove *mismatch* grondig aangepakt. Volgens een *smart buyers*-constructie werden raamovereenkomsten gesloten met Rusland en Uzbekistan voor het tijdig beschikbaar stellen van landmachtmaterieel, en met Nigeria en Tanzania voor getraind personeel. Zo was men niet van één leverancier afhankelijk! Een belangrijke voorwaarde die het parlement had gesteld voor het *outsourcen* van de grondgebonden landsverdediging. En dat alles volgens het *no-cure-no-pay*

* Op deze plaats vindt u afwisselend een bijdrage van commodore Erik Oliemans en kolonel Frans Matser, beide werkzaam bij het Commando Dienstencentra (CDC).

concept. Verloren oorlogen en niet-geslaagde interventies, hoefden niet betaald te worden!

De minister was zo tevreden over deze succesvolle onderhandelingen dat hij de inmiddels Hoofd Directeur Financial Control (na ruggespraak met zijn collega's van financiën en binnenlandse zaken) tot schaal 21 had bevorderd. Wat had die man een hoop geld verdiend voor ons land. En het wervingsprobleem was met één klap ook opgelost! De opbrengsten van het afstoten van alle landmachtkazernes en oefenterreinen had de begroting in 2015 en 2016 volledig sluitend gemaakt, wat de minister van (toen nog) Defensie een compliment van het parlement had opgeleverd.

Vanwege het feit dat Nederland traditioneel een maritieme mogendheid was en onze handelsbelangen over de hele wereld beschermd moesten worden, was de marine behoorlijk lang buiten schot gebleven. Natuurlijk was sinds 2009 het aantal oppervlakteschepen via de kaasschaafmethode jaarlijks met één gereduceerd, maar in 2015 was bijvoorbeeld door interventie van het staatssecretaris Wilders het Korps Mariniers buiten de *benchmark* van de landmachttroepen gebleven omdat, zo stond in de stukken: 'ze zich in hun optreden, taken en uitrusting wezenlijk onderscheidden van de landmacht...'

Maar bij de interventie in Centraal Afrika in 2016 die, vanwege het overwegend maritieme karakter aan de mariniers werd opgedragen (zodat dat jaar veel bezuinigd kon worden op de inhuur van Nigerianen), liepen er té veel dingen fout. De Uzbeken, die voor deze operatie waren ingehuurd voor de logistieke ondersteuning, bleken toch niet altijd aan het gewenste leveringsniveau te kunnen voldoen. En communicatief bleek de *web-based* cursus Uzbeeks, die iedere marinier in eigen tijd had moeten volgen (mede in verband met zijn verbeterde *employability* in het kader van het ingevoerde *up-or-out*-systeem), toch niet voldoende. Er scheen zelfs een hoge marinier te zijn die had gezegd dat hij met heimwee teruggacht aan de tijden van samenwerking met de landmacht en de luchtmacht. Maar dat was natuurlijk slechts een onbevestigd gerucht.

Feit was dat in 2017 de transport- en bevoorradingschepen (die tot op dat moment de dans waren ontsprongen) werden verkocht aan de Stena Line en op *need-to-have* basis konden worden teruggehuurd. De onderzeeboten werden in datzelfde jaar verkocht aan Australië, met een zeer gunstige *lease-back* garantieregeling. Opnieuw een meesterlijke constructie van de Hoofd Directeur Financial Control.

Het Korps Mariniers ontsnapte uiteindelijk aan

volledige opheffing, door de ceremoniële taken te claimen. Twee afgeslankte compagnieën mochten blijven om bij de ontvangst van buitenlandse gasten op Schiphol en bij op Koningsdag op het binnenhof de ceremonie op te luisteren. Gedurende de rest van de tijd begeleiden de mannen en vrouwen (sinds 2010 bestond het Korps ingevolge het Genderplan Defensie verplicht voor 50 procent uit vrouwen) het project 'de uitdaging'. Ze zorgden voor de reïntegratie van drugsverslaafde en criminele jongeren. Ook werd het Korps natuurlijk via een financiële detacheringconstructie ondergebracht bij het ministerie van Buitenlandse Zaken onder het motto 'de gebruiker betaalt'. Defensie werd in dat jaar officieel omgedoopt in Kerndepartement voor Defensieve Coördinatie. Met de opbrengsten van de vlootuitverkoop, kon de Rijksbegroting voor 2017 en 2018 geheel gesloten worden. De haven van Den Helder werd voor een mooie prijs aan *Center Parcs* verkocht en omgebouwd in een reusachtig wildwaterpark. Het grootste van Europa! 'Een knappe prestatie', aldus verklaarde de voorzitter van de parlementaire commissie voor financiën in *De Telegraaf*.

Zo, hij was klaar. Vandaag stond de besluitvorming over een verlenging van Taskforce Sudan 13 op het programma. Want Nederland blies nog steeds zijn deuntje mee in de internationale veiligheidspolitiek. De Chef Defensiecoördinatie Staf (CDS) zou de veiligheidsanalyse van het ministerie van Buitenlandse Zaken persoonlijk voorlezen en de Hoofd Directeur Financial Control zelf zou zeggen of er nog geld was om de Nigerianen nog wat langer in te huren.

Meer mensen waren er tegenwoordig niet in het PB. Trouwens, het hele ministerie bestond tegenwoordig nog maar uit 50 man – voornamelijk *controllers* en *smart buyers*. Met de Russen was onderhands al afgesproken dat we bij verlenging van onze inzet 10 procent korting kregen op al het rolland materieel. Hierdoor nam de kans op parlementaire toestemming voor verlenging flink toe. Onze Nigeriaanse jongens moesten het de komende periode wel zonder luchtsteun doen, want de Amerikanen waren net Syrië binnengevallen, omdat daar de schuilplaats van Osama Bin Laden werd vermoed. Zouden ze die schurk dan na 20 jaar eindelijk te pakken krijgen? De *US Air Force* had daarom helaas geen middelen beschikbaar om aan het *Standard Commitment Level* te voldoen, maar dat stond duidelijk in de kleine lettertjes. Bij 'een feitelijke bedreiging van het Amerikaanse grondgebied' was zulks geoorloofd'. Wel lekker toch, zo'n *mean* en *lean* verdigingsysteem met al die beheersbare, transparante, zakelijke duidelijkheid. ■

TEGGENWICHT